

Som man frågar får man svar.

Vår regering har försökt att undgå EU:s regler genom att bevilja en liten del av Sveriges befolkning något som de har tjatat om i årtal, nämligen att få jaga varg. Att låta en minoritet av Sveriges befolkning (jägarna) bestämma över rovdjuren och samtidigt riskera deras utdöende är verkligen inte förenligt med en demokrati. Att regeringen dessutom är ute på riktigt hal is framgår ju av deras EU-svar med alla dess svagheter och mer eller mindre tydliga "mörkanden". De har skrivit ett EU-svar som i mångt och mycket bygger på: "Som man frågar får man svar". Ifall detta system är vanligt förekommande i vår regering, ja då förtjänar vi verkligen att fällas av EU-domstolen för det brott som Sverige har begått under den biologiska mångfaldens år i strid mot EU-lagstiftningen och mot många människors vilja och syn på hur man förvaltar ett hotat djur.

Den svenska regeringens svar på EU-anmälan om vargjakt är verkligen ett praktexempel på hur människor i maktposition väljer och vrakar bland information, forskare och deras rapporter för att försöka "mörka" saker och få allt att tala för deras sak. Det är intressant att läsa hur regeringen försöker dölja det misstag som de har gjort i samband med att de tillät licensjakt på en hotad djurart som inte har uppnått gynnsam bevarandestatus.

Regeringen lämnade åt Naturvårdsverket att ta fram det underlag som behövdes för att utreda vargens genetiska situation, och hur den skulle förbättras. Flera rapporter har tagits fram, huvudsakligen av SKANDULV och Grimsö forskningsstation med Olof Liberg i spetsen. I en gemensam forskningsrapport där olika forskare medverkar, från februari 2009¹, är forskarna visserligen oense om hur många djur som behövs för att stärka den genetiska statusen men samtliga varnar för de genetiska konsekvenserna av en minskad stam.

De konstaterar att det viktigaste för att stärka den genetiska statusen hos vargar är att låta stammen tillväxa och att utbyte sker med de finländska och ryska populationerna. Tyvärr kommer sällan genetiskt effektiva vargar längre än till renbetesland. Många vargar försvinner eller skjuts med myndigheternas goda vilja genom skyddsjakt.

Trots varningstecknen från forskarhåll så valde regeringen att blunda för signalerna och beställde med kort varsel en ny rapport med förslag om hur avskjutning av varg skulle kunna ske med start 2010, samt hur vargar ska flyttas. Uppdraget gick till SKANDULV, åter med Liberg i spetsen². Det framgår tydligt i den rapporten att tillväxtsiffrorna är mycket osäkra och olika modeller används för att komma fram till hur stort antal det går att skjuta av för att bibehålla regeringens krav motsvarande 210 individer. I modellerna ingår skyddsjakt, men inte tjuvjakt och andra dödsorsaker. Helt plötsligt har etablerade populationsgenetiker uteslutits från rapportskrivandet, vilket är konstigt eftersom det ju hade varit bra att få deras

¹Förslag på åtgärder för att stärka den genetiska situationen för den svenska vargstammen.

Leverantör 1: **Olof Liberg & Håkan Sand**, Sveriges Lantbruksuniversitet, Grimsö Forskningsstation

Leverantör 2: **Pär Forslund**, Sveriges Lantbruksuniversitet, Inst. för Ekologi

Leverantör 3: **Linda Laikre & Nils Ryman**, Stockholms universitet, Zoologiska Inst./ Populationsgenetik

Leverantör 4: **Mikael Åkesson & Staffan Bensch**, Lunds universitet, Ekologiska Inst.

² Reglerande beskattning av den svenska vargstammen samt flyttning av varg inom landet för att förstärka vargstammens genetiska situation. Olof Liberg, Håkan Sand, Guillaume Chapron, Pär Forslund, Per Ahlqvist och Inga Ängsteg. Grimsö Forskningsstation och Viltkadecenter, SLU. SKANDULV.

syn på konsekvenserna av avskjutning av en redan hotad stam. Vill man stärka stammen och följa försiktighetsprincipen så hade det varit bra med lite mer vetenskapligt underlag på fötterna. Men det fanns tydligen frågor som man inte ville ha svar på.

I sitt svar till EU kommer regeringen med många påståenden som är utplockade ur ett större resonemang och sammanhang. Det är också intressant att se vilka forskare de väljer att referera till. Huvudsakligen uttalanden som forskare från Grimsö står bakom.

I EU-svaret påstår de t.ex. att det största hindret för att stammen ska nå en gynnsam bevarandestatus är stammens smala genetiska bas. Det är ett faktum att stammens genetiska status inte är bra, men för att stärka den så behöver stammen tillväxa, inte utarmas än mer. Dessutom är invandringen av nya genetiskt värdefulla individer det absolut viktigaste.

Linda Laikre och Nils Ryman, båda populationsgenetiker, säger följande:

”Det råder stor vetenskaplig enighet kring att det krävs en effektiv storlek om 500-5000 för att en isolerad population ska betraktas som långsiktigt livskraftig i genetikhänseende”.

Vad sägs om följande påstående i EU-svaret: ”Mot bakgrund av de åtgärder för att stärka vargstammens genetiska status som **SKA** genomförs, innebar licensjakten på ett begränsat antal vargar som genomfördes under strängt kontrollerade former i enlighet med de villkor som Naturvårdsverket beslutat om, inte att den ogynnsamma bevarandestatusen hos den skandinaviska vargstammen förvärrades eller att återställandet av en gynnsam bevarandestatus förhindrades.” Regeringen påstår även att licensjakten inte påverkade syftet med art- och habitatdirektivets artikel 16 om att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus hos vargstammen.

Ursäkta, men nu är regeringen ute på hal is. För vargstammen har ju inte uppnått en gynnsam bevarandestatus enligt Artdatabanken och om stammen understiger 200 individer idag så har ju den genetiska situationen försämrats märkbart. Vilket forskarna påpekade i rapporten från februari 2009. Ju färre individer desto högre inavelskoefficient och det kan i sin tur i kombination med inavelsdepression leda till en negativ tillväxt och i värsta fall ett populationsutdöende.

Regeringen nämner i svaret de sårbarhetsanalyser som utförts (i tidigare nämnd rapport från februari 2009). Där påstår de att det inte finns några större skillnader i utdöenderisk mellan scenarier som hade ett tak för vargstammen på 150, 230 och 400.³ Detta är ett uppenbart sätt att försöka rädda ansiktet, eftersom regeringen ”glömde” ta med dessa skrivningar från samme forskare:

- Den uppskattade utdöenderisken i modellen är inte direkt tillämplig som ett mått på populationens långsiktiga överlevnad eftersom betydelsen av miljövariation och eventuella andra typer av inavelsdepression inte är skattade.
- Vargpopulationens överlevnad bör i stället bedömas utifrån dess genetiska situation
- Ökad och kontinuerlig invandring är helt nödvändig för att förbättra den genetiska situationen både kort- och långsiktigt.

³ Leverantör 2 i rapporten från februari 2009: **Pär Forslund**, Sveriges Lantbruksuniversitet, Inst. för Ekologi

Dessutom säger forskaren att vid en maximal populationsstorlek på 150 individer är förutsättningarna sämre – i modellen som används. Vi vet ju alla att modeller och verklighet är två vitt skilda saker.

Lustigt är det också att regeringen väljer att hänvisa till en EU-dom (C-342/05) där de påpekar att i riktlinjerna står det att en rovdjursart inte behöver ha uppnått gynnsam bevarandestatus för att undantag med stöd av artikel 16.1 i art- och habitatdirektivet⁴ ska beviljas. Finland blev fällda i detta mål som gällde vargjakt.

I artikeln sägs ju även att man ska hitta andra lämpliga lösningar än jakt. Varför valde inte regeringen en sådan väg istället? Det handlar ju ändå om en skyddsvärd och hotad art.

Hur pass selektiv och kontrollerande var jakten? Antalet skadeskjutna djur och bomskott var stort och flera alfadjur (5) och andra djur i reproduktiv ålder (9 som ingick i par) sköts. I ett revir fälldes båda föräldradjuret och en valpkull på ca 9 månader blev föräldralösa.

Följande står i underlagsrapporten inför beslutet där slumpmässig avskjutning förespråkas: ” Den främsta fördelen med denna strategi är att den är mycket enkel att administrera. Man behöver inte välja ut några speciella djur eller kategorier av djur, och man behöver inte definiera gränser för jaktområden”. En annan fördel är att detta förmodligen är den strategi som upplevs som mest rättvis, och således minimerar missämja och avundsjuka”.⁵

Sedan påstår regeringen i EU-svaret att jaktresultat och årets inventering visar att jakten fallit väl ut från såväl demografisk som genetisk synpunkt. Vilket ju verkligen är ett påstående vilande på en mycket lös grund, eftersom vi ännu inte fått årets vargkullar bekräftade och vi inte vet vad resultaten för nästa år eller åren framöver blir. Idag vet vi också att åtminstone 2 preliminära valpkullar har försvunnit. I rapporten som togs fram inför beslutet om jakt påpekar forskaren Pär Forslund att vid slumpmässig jakt är det högst sannolikt att antalet föryngringar kommande år kan minska⁶. De genetiska konsekvenserna kan bli förödande. I rapporten från Viltskadecenter gällande vintern 2009/2010 och preliminära siffror av antalet stationära vargar efter licensjakten visar populationen en negativ tillväxt på i genomsnitt 1 %.⁷ Siffrorna som regeringen uppger gällande den preliminära föryngringen (mellan 19 och 26) stämmer inte riktigt överens med siffrorna i rapporten där det nämns 23 preliminära föryngringar varav 4 är gränsöverskridande. Det kan finnas föryngring i ytterligare något revir. Eftersom regeringen har en nära kontakt med SKANDULV och eftersom valpkullarna borde vara bekräftade nu i september så hade de väl kunnat ge ett mer korrekt svar nu än att hänvisa till preliminära siffror från juni?

⁴ Artikel 16.1: Förutsatt att det inte finns någon annan lämplig lösning och att undantaget inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde, får medlemsstaterna göra undantag ... osv

⁵ Reglerande beskattning av den svenska vargstammen samt flyttning av varg inom landet för att förstärka vargstammens genetiska situation”. Olof Liberg, Håkan Sand, Guillaume Chapron, Pär Forslund, Per Ahlqvist och Inga Ängsteg. Grimsö Forskningsstation och Viltskadecenter, SLU. SKANDULV 2009.

⁶ Reglerande beskattning av den svenska vargstammen samt flyttning av varg inom landet för att förstärka vargstammens genetiska situation. Olof Liberg, Håkan Sand, Guillaume Chapron, Pär Forslund, Per Ahlqvist och Inga Ängsteg. Grimsö Forskningsstation och Viltskadecenter, SLU. SKANDULV 2009.

⁷ Varg i Sverige, vintern 2009/2010. Viltskadecenters preliminära rapport.

Dessutom hänvisar regeringen till CEFOS-rapporten 2010:2⁸ där de påstår att licensjakten efter varg tycks ha bidragit till att öka den mänskliga acceptansen för varg, vilket var det huvudsakliga syftet med jakten.

I rapporten framgår att det huvudsakligen är jägarintressen som deltagit vid intervjuerna⁹. Ifall vi undantar tjänstemännen så är det lätt att räkna ut att minst 75 % bestod av de människor/grupper som hela tiden förespråkade vargjakt. Det är klart att man tillfredsställde vargjägarna om nu det var syftet. Men att hänvisa till en rapport som bygger på en sådan fördelning i intervju-underlaget kan väl knappast kallas vetenskapligt korrekt? Dessutom har ju den illegala jakten ökat markant i år. De siffror som regeringen redovisar för i år (0 st) stämmer ju inte¹⁰. Det vet vi alla. Men det går ju att klara sig genom att endast hänvisa till dokumenterade avslutade rättsfall. Apropå att använda siffror som det passar och ”mörka” lite för att uppnå eget syfte. Som man frågar får man svar, eller hur?

Situationen för vargen ser mörk ut. Det är så illa att jägarna själva går ut och förespråkar nolltolerans mot tjuvjakt, eftersom de har sett många spår av åtlar och döda rovdjur ute i skogarna. Med andra ord förfaller det som om att licensjakten fick motsatt verkan. Acceptansen ökade inte och regeringen spelade rysk roulette med en hotad och skyddsvärd djurart.

Susanne Vävare, Fil. Mag. i biologi

⁸ ”Att jaga varg: En studie av 2010 års licensjakt i Sverige. Sjölander-Lindqvist, Annelie, Marianne Karlsson och Serena Clinque. Centrum för offentlig sektor vid Göteborgs universitet (CEFOS).

⁹ Av 58 genomförda intervjuer så fanns det 15 jägare + jaktledare, 14 temakvällsdeltagare och 6 cirkeldeltagare (huvudsakligen jägare som skulle lära sig om vargjakt), 7 tjänstemän och fältpersonal samt 16 från intresseorganisationerna. Av de 16 intresseorganisationer som intervjuats ingår följande: Sveriges Jägarförbund, Jägarnas riksförbund, Lantbrukarnas riksförbund, Landsbygdens vänner, Sveriges rovdjursförening samt Svenska Naturskyddsföreningen. Fördelningen mellan dessa var 9 (jägarrepresentanter + LRF) mot 7 bevarare.

¹⁰ Skandulv –info den 7.6.2010. Sedan nyår har det dött 45 vargar i Sverige och två i Norge. 28 skjutna på licensjakt (alla i Sverige), 7 har skjutits på skydds jakt, 5 dödats av tåg, en av bil, två har avlivats på grund av skador, två har hittats döda med oklar dödsorsak, och två har dödats illegalt (i inget av dessa fall har kroppen hittats, med de är ändå säkerställda på grund av spår, blod och DNA-analys).

Den 3.7 uppgår antalet döda vargar till 53 st.